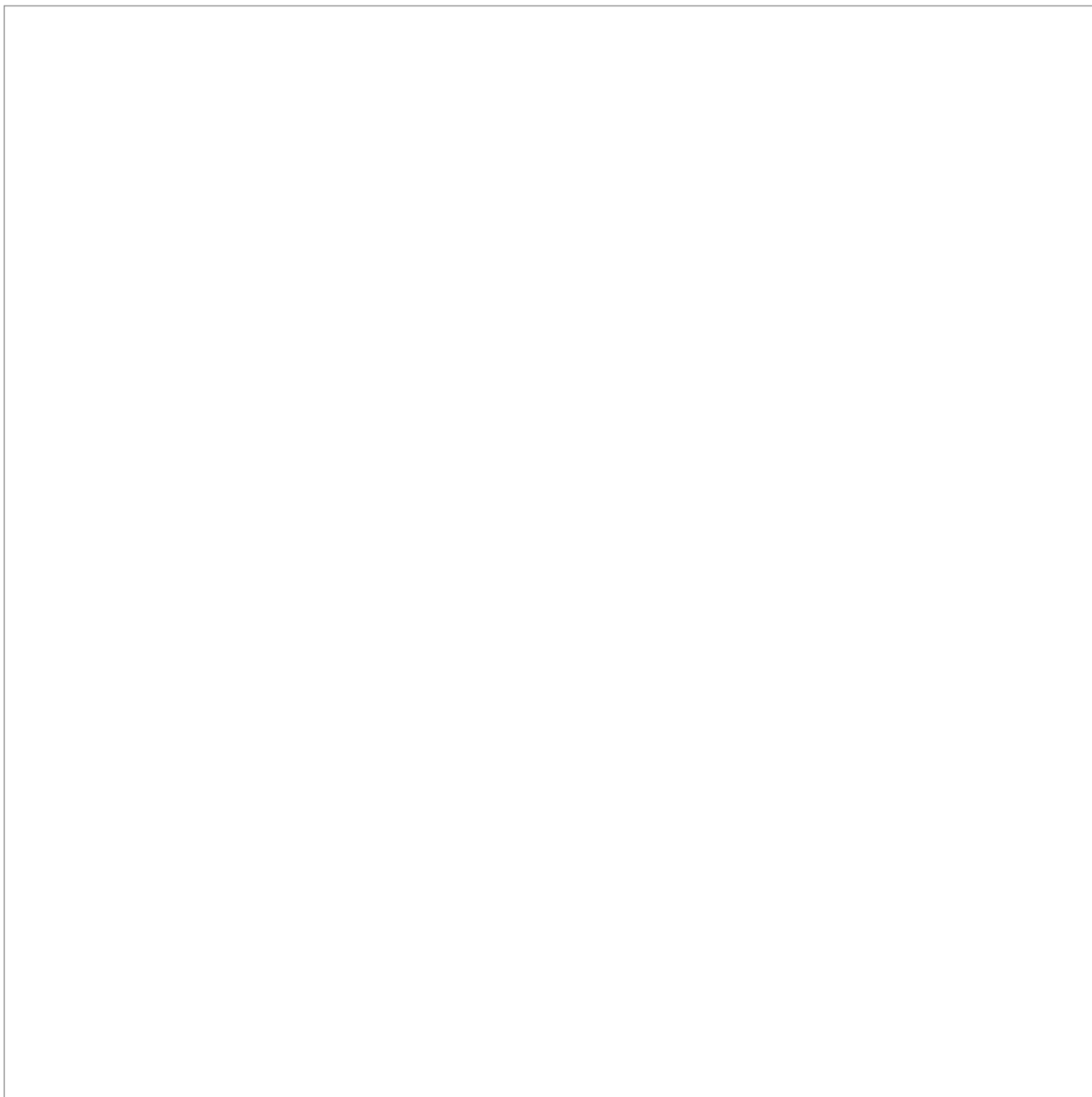

Płaskorzeźba „Upadłe anioły” Stanisława Wyspiańskiego

- Autor Stanisław Wyspiański (1869—1907)
- Czas powstania po 1895
- Wymiary wysokość: 134 cm, szerokość: 40 cm
- Numer inwentarzowy MNK-II-rz-1313
- Muzeum [Muzeum Narodowe w Krakowie](#)
- Tematy [religijność](#), [wyrzeźbione](#), [znane postaci](#)
- Technika [rzeźbienie](#), [polichromowanie](#)
- Materiał [gips](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Narodowe w Krakowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [secesja](#), [Stanisław Wyspiański](#), [polichromia](#), [płaskorzeźba](#), [religia](#), [Młoda Polska](#), [3D](#), [domena publiczna](#)

W 1895 roku Stanisław Wyspiański wykonał projekt polichromii do prezbiterium kościoła oo. Franciszkanów. Kompozycja składa się z trzech elementów: tytułowych upadłych aniołów do których mierzy z luków grupa łuczników. Całość kompozycji zamyka postać Archanioła Michała strzegącego wrót do raju. Ideowym uzupełnieniem tego przedstawienia jest polichromia znajdująca się po przeciwległej stronie prezbiterium: *Madonna z Dzieciątkiem* oraz *Caritas*. Artysta w widoczny sposób zestawiał z sobą dwie postawy życiowe oraz ukazał konsekwencje ich wyboru. Prezentowana tu praca to płaskorzeźba wykonana według projektu franciszkańskiej polichromii. Nie po raz pierwszy artysta wykorzystał formę rzeźbiarską do odtworzenia swoich kompozycji, nad którymi pracował. Prócz *Upadłych aniołów* znane są *Macierzyństwo* oraz *Apollo rażący grotami pomoru* — jedne z najważniejszych motywów towarzyszących artyście przez całe życie.

Opracowanie: Marta Graczyńska (Muzeum Narodowe w Krakowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

Wyspiański w Bieczu

Tak niewiele brakowało, abyśmy mogli oglądać w bieckiej farze polichromie i witraże autorstwa Stanisława Wyspiańskiego.

Artysta przebywał w Bieczu w 1889 roku podczas wycieczki naukowej po ziemi bieckiej i sądeckiej zorganizowanej przez profesora krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych (dzisiejszej Akademii Sztuk Pięknych) Władysława Łuszczkiewicza. Powstały wówczas przepiękne rysunki przedstawiające zabytki samego Biecza, jak również jego okolic: między innymi szkice wyposażenia kościoła Świętej Zofii i fary w Bobowej, drewnianych kościółków w Wilczyskach, Sękowej i Binarowej, jak również XVI-wiecznego dworu renesansowego Gładyszów w Szymbarku.

W innym renesansowym dworze, znajdującym się w pobliskim Jeżowie, Wyspiański wykonał nawet na jednej ze ścian polichromię, którą można podziwiać do dziś.

Sześć lat później artysta wrócił do swojej fascynacji Bieczem, pracując w latach 1895–1897 nad projektami polichromii wewnątrz oraz witraży tamtejszego kościoła farnego. W liście do Lucjana Rydla napisał w owym czasie:

„Plan do Biecza już mam. Będzie niby to skromny i prosty bardzo a pod tym pozorem bogaty ornamentacją. Myślę, że mi się uda może przemyć go w całości, dopiero miałbym «lust» w malowaniu. Zrobiła się rzecz ogromna z tego planu”.

Niestety owa „ogromna rzecz” nigdy nie została zrealizowana. Wyspiański wszedł w konflikt z nadzorującym prace renowacyjne ówczesnym konserwatorem krakowskim, architektem Sławomirem Odrzywolskim, i nie zgadzając się na narzucane mu ograniczenia, zakończył współpracę przy fascynującym go skądinąd przedsięwzięciu. Projekt jednego z witraży zachował się i znajduje się obecnie w Muzeum Narodowym w Krakowie. Z kolei widoczny powyżej kartonaż do polichromii, przedstawiający malwy, przechowywany jest w Muzeum Narodowym w Warszawie.

Większość rysunków wykonanych przez Wyspiańskiego podczas podróży po ziemi bieckiej nie przetrwała do dzisiaj. Reprodukcje szkiców wykonanych przez artystę w samym Bieczu, którym ówczesny student malarstwa był zafascynowany, znajdują się w zbiorach Muzeum Ziemi Bieckiej. Podczas wizyty w muzeum warto zapytać miejscowych kustoszy o pozostałe związki artysty z Bieczem, między innymi o jego inspirację twórczą jednym z obrazów znajdujących się na ekspozycji w oddziale „Dom z basztą”, a mianowicie *Madonną z ptaszkami* i związaną z nim legendą. Według badaczy twórczości literackiej Stanisława Wyspiańskiego, między innymi profesora Kazimierza Wyki, stała się ona jedną z inspiracji przy tworzeniu kontrowersyjnego na ówczesne czasy dramatu z 1899 roku zatytułowanego *Kłątwa*.

Zobacz też [zdjęcie Stanisława Wyspiańskiego z podróży po ziemi bieckiej](#).

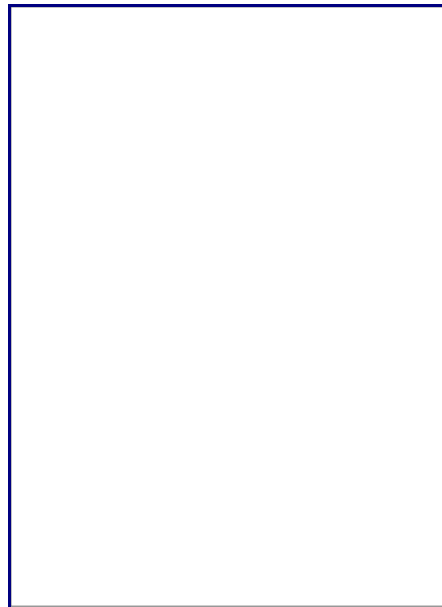
Opracowanie: Kinga Kołodziejska (Redakcja WMM),

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [Muzeum Ziemi Bieckiej](#), [Stanisław Wyspiański](#), [polichromia](#), [licencje Creative Commons](#)

Fotografia Wyspiańskiego i Mehoffera

St. Wyspiański, J. Mehoffer, Maszkowski i Cinciel w kościele w Libuszy, 1889. Ze zbiorów Muzeum Ziemi Bieckiej.

W zbiorach Muzeum Ziemi Bieckiej znajduje się unikalne zdjęcie z 1889 roku, przedstawiające studentów drugiego roku ówczesnej Szkoły Sztuk Pięknych (dzisiejszej Akademii Sztuk Pięknych) w Krakowie podczas wyprawy naukowej po ziemi sądeckiej i bieckiej pod kierownictwem prof. Władysława Łuszczkiewicza. Fotografie wykonano we wnętrzu kościoła w oddalonej od Biecza siedem kilometrów Libuszy. Wpatrująca się w nas postać, widoczna jako pierwsza z lewej, to Stanisław Wyspiański. Obok niego stoi, szkicujący jakiś element

Kartonaż do polichromii fary bieckiej autorstwa St. Wyspiańskiego, 1895–1897, ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie.

wyposażenia kościoła, Józef Mehoffer.

Uczestnicy wycieczki przybyli do Biecza 2 sierpnia 1889 roku.

Zamieszkali w klasztorze oo. Reformatów. Stąd wyruszyli do pobliskich miejscowości, poszukując tematów do szkiców. Sam Biecz zafascynował Wyspiańskiego na tyle, że sześć lat później zaangażował się w prace renowacyjne w tutejszej farze.

Więcej na temat związków Stanisława Wyspiańskiego z Bieczem [tutaj](#).

Opracowanie: Kinga Kołodziejska (Redakcja WMM),

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [fotografia](#), [Muzeum Ziemi Bieckiej](#), [Stanisław Wyspiański](#), [Młoda Polska](#), [licencje Creative Commons](#)